

Слава Україні! Героям слава!

Чорноморські

новини

ГРОМАДСЬКО-ПОЛІТИЧНА ГАЗЕТА

У нас тепер є один основний принцип, одна головна мета — Суверенна Соборна Українська Держава. До неї йдемо нехильно. А шлях наш — це шлях революційної визвольної боротьби. Він у нас єдиний тому, що він єдиний певний і єдиний можливий.

Степан БАНДЕРА.

№ 3
(22481)

ЧЕТВЕР
18
СІЧНЯ
2024 РОКУ

Виходить
із 19 липня 1917 р.

• Точка зору

Відповідю мас бути мир

Виступ Президента України Володимира Зеленського перед учасниками спеціального засідання Всесвітнього економічного форуму у Давосі

Я ціную вашу готовність почути відповіді на справді важливі питання. Коли закінчиться війна? Чи можлива третя світова війна? Чи настала час вести переговори з путіним?

Повномасштабна війна в Європі триває вже майже два роки. Якщо рахувати зас і моменту незаконної анексії росією нашого Криму, то це вже майже десять років.

І вже майже десять років росія втрачена в житті африканських країн — від Судану до Малі.

Сирійська війна, яка все ще кроється через рішення путіна щось довести світові, триває вже майже 13 років.

Фактично одна людина вкрала щонайменше 13 років миру, замінивши їх на біль і кризи, які впливають на весь світ.

Путін намагається нормалізувати те, що мало закінчилося у ХХ столітті: масові депортациі, звільніні зі земель міста й села та жахливі відступи, що відбулися.

Насправді путін уособлює війну. Ми всі знаємо, що він є єдиною причиною, чому трапляються різні війні й конфлікти й чому всі спробі відновити мир зазнали невдачі. І він не зміниться. Не зміниться.

Ми повинні змінитися. Ми всі почини відповісти на настільки, щоб бохвіля, яке живе в голові цієї людини або будь-якого іншого агресора, не взяло гору.

Путін відверто говорить про те, що він хоче, що він робить і хто є його цілями.

Його відповідь на питання про три-валіті війни — це війна завжди, без кінця. Він цього хоче.

Його відповідь на межі хаосу у світі є безмежна підтримка терористичних сил. Він наслоджується конфліктами, які завдають страждань іншим.

Його відповідь на пропозиції миру є постачання дедалі більшої кількості зброй.

Такі режими, як його, існують доти, доки вони ведуть війни.

І ми — ми всі у вільному світі — існуємо доти, доки можемо себе захищати.

Якщо хтось думає, що йдеться лише про Україну, то він глибоко помилується. Можливі напримки й навіть часів межі нової російської агресії поза Україною стають дедалі очевиднішими.

Дозвольте дуже чесно запитати: які європейські країни сьогодні може забезпечити бозадатні армію наївні з нашою, яка стримує росію? І скільки чоловік і хінок ваші країни готові відправити на захист іншої держави, іншого народу?

Якщо доведеться боротися з путіним разом у найближчі роки, чи не краще покласти край іому та його воєнні стратегії зараз, поки наші хоробрі чоловіки й жінки вже роблять че? Вони — шанс для всього світу. Вони.

У будь-якому жорстокому протистоянні завжди є момент, коли катастрофа можна зупинити. Україна є такою можливістю.

І ми всі у вільному світі повинні бути непохитними в наших прагненнях, діях і цілях так само, як путін відвертій у своїх приєречених нарахамбіях.

Ми, українці, почали свою оборону в той час, коли майже ніхто у світі не вірив в Україну. Але ми перевернули ситуацію так, що тепер світ пестує вірту в росії.

Навіть нинішні приєтели путіна у Пхеньяні й Тегерані просто користуються його божевілями, поки в нього є технології та ресурси, щоб пласти тім. Ніхто не вірить у його майбутнє й не інвестує в нього.

І ми, всі ми, сьогодні — навіть більше, ніж учора — повинні інвестувати в наближення миру — миру справедливого й стабільного.

Довгий відповідь на пропозиції миру є постачання дедалі більшої кількості зброї з Північної Кореї та Ірану.

Такі режими, як його, існують доти, доки вони ведуть війни.

І ми — ми всі у вільному світі — існуємо доти, доки можемо себе захищати.

І після 24 лютого ніщо так не шко-

дило нашим коаліціям, як ця концепція.

Кожне «не ескальуйте», адресоване нам, звучало для путіна як «ти переможеш». Ми просили нові види обговорювання, а відповідь чули: «ні, не ескальуйте». Але

потім зброя надійшла, й ескалації не сталося. Російська ракета впала на територію НАТО — у відповідь зному було «не ескальуйте». Але відповідь в ту мить могла б багато чого навчити росію додала б заходу необхідності. Ми говорили про блокування транзиту санкційних товарів до Калінінграда, але відповідь була: «не ескальуйте». Повна сила санкцій могла б змусити путіна піти на по-

стю. Це дасть змогу досягти прогресу на землі.

Буквально два дні тому ми довели, що Україна може уражати навіть дуже цінні російські військові літаки, які раніше ніхто не збивав.

Багато санкційних кроків відкладається місяцями, а то й рокаами, оськільки вони стикалися зі шквалом погроз із боку москви. Але жодна з цих погроз не справдилася. Кожна була виявлена яким блефом.

І як можна бути задоволеним санкціями проти росії чи експортними обмеженнями, які вони навіть не блокують її ракетне виробництво? У жохій російські ракети є критично важливі компоненти із західніх країн. Десятки компонентів у кожній ракеті.

Через заклик не провокувати ескалацію було втрачено час. Втрачено життя багатьох наших портів, оськільки вони стикалися зі шквалом погроз із боку москви. Але жодна з цих погроз не справдилася. Кожна була виявлена яким блефом.

І можемо сказати: не ескальуйте. Всім, хто сумінштів, що вони навіть не зменили підтримку. І в цому змежеванні ми абсолютно матимемо рабочу. Тому що кожне змінення тиску на агресора додає роки до війни. Але жодна інвестиція у війну може принести лише збитки.

І відповідь на найбільшу вагоме запитання: війна зміниться справедливим.

І, до речі, очевидний. Дякую, партнери. Дякую вам. Але наближення миру буде вигаданою для всіх тих, хто дбає про те, щоб санкції працювали на всі сті.

І, до речі, очевидний.

Всі думали, що він є ракети, які неможливо збити. «Патроти» збивають усе.

Багато хто побоювався наслідків, які Україна отримає далекий зовнішній зброя.

І ми змінити.

І ми можемо зробити, що росія

зміниться.

І ми можемо зробити, що росія

зміниться.</p

• Актуальне інтерв'ю

«Говорити російською стало соромно»

(Закінчення.

Початок на 1-й стор.)

Взагалі мовне питання треба ділити на три складові. Перша — це самонадія, відповідь на питання «Як мова для вас рідна?». Коротко про динаміку від початку великої війни зростання визнання української мови як рідної — із 76% до 82%. У дієвий динаміці, з 2015 року, — зростання із 65%, що цифра вже без Криму і Донбасу. При цьому я не йду в 2012 рік, коли рідною мовою українську називали 57% українців. Російську зараз називають рідною тільки 16%.

Друга складова — використання. Якою мовою ви розмовляєте вдома? У нас до великої війни близько чверті населення говорили, що вони вдома використовують російську, близько третини — що послуговуються і українською, і російською. Тільки українською — довго це було від 46 до 51%.

Так-тож, у 2023 році у нас 60% користуються вдома тільки українською. За час війни на сплічування українською відома перешла 10% українців. Тільки російською відома вже говорять лише 9%. А це значить, що все таки соромно.

І третій аспект щодо мови: яким має бути статус російської в Україні? До перемоги Зеленського за статус російської як другої державної виступали 15—18% українців. Після неї — було наявні зростання приблизно до 22%. Зарах це 3%. Тому політично ні про яку російську мову вже говорити не можна.

Але патріотизм — це не тільки про мовне питання. Росія залишається ворогом для 100% українців...

BBC: Лозотермік мі фіксували надвисокі показники підтримки вступу України до ЄС і НАТО. Чи зберігається ця ситуація зараз?

О.А.: Я б навіть сказав, що вона покращилася в темі НАТО.

Піковий показник підтримки вступу України до ЄС становив 91%, це замір від березня 2022 року. Саме тоді ми шукали будь-яку шпарину, щоб сковатися, захищатися від росії. Але уже на листопад 2023-го ми фіксуємо підтримку вступу до ЄС у 78%.

BBC: А чому так? Адже якраз і рішення про переговори про вступ прийняли...

О.А.: Бо люди весь час бачать інформацію про обмеження допомоги, які виступи Обрана, проблеми з позлями на кордоні. Відповідно, і підтримка вступу до ЄС зникається. Але чи варто взагалі на це звертати увагу, якщо цілком за історію замірів цей показник завжди був десь у межах 50—60%, а зараз ми говоримо про 80%? Тобто так, знишилася трохи, але вона так само повернеться назад. Противник вступу до ЄС як було 3—4%, так і залишился.

Щодо НАТО — трошки інша картина. НАТО хуже життя, що де Януковича, сприймалося як ворожий військовий блок. Там підтримка вступу історично становила близько чверті, пізніше — 40%. Перед великою війною цей показник дійшов до 50—60%. Піковий показник у тому ж березні 2022-го — 76%. Нинішній показник — 77%. Противник вступу — 5%.

Тому міжнародні союзи підтримуються, міжнародна допомога підтримується, будь-який інший міжнародний союз, який допоможе захищатися від росії, підтримується.

BBC: Сількі часи, на думку українців, може літи на налагодження бодай якіхось стосунків з росіянами і на яких умовах це може відбутися?

О.А.: Цифри не помінялися: 60% українців кажуть, що це неможливо взагалі, ще 20—30% — що це може зайнятися 20—30 років, якіслької називання термін — 10—15 років...

Але я сам ставів питання: а що буде через десять років? Що ми можемо сказати про це, крім того, що на вулиці буде 2034 рік? Я 2024-й не дуже бачу, а 2034-й — тим більше. Тому коли українець каже: «десь, колись, але скільки років», то чесно, в нинішніх умовах у нинішнього рівня це питання взагалі не має смислу, росія — це ворог номер один. Якщо у нас 50% жителів сходу України — тобто Донбасу і Харкова — вважають, що стосунки з росіянами ми не відновимо ніколи і ні за яких обставин, то які відновлення взагалі можливі? Мені здається, що це трапиться на покоління.

BBC: Попереднього разу ми говорили про те, що між мешканцями сходу і заходу України зникає істотні різниці в опитуваннях. Чи зберігається ця ситуація зараз? Чи ми повернулися до моделі трохи лояльнішого до росії російськомовного сходу та півдня і патріотичного, проворонського, українськомовного центру та заходу?

О.А.: У ходному разі. Нема ніяких повіренень. Нема ніякої різниці між мешканцями Херсона і Львова. В темах росії, війни, поступок, переговорів можна побачити, що мешканці Херсона більше відчувають фронт і йому хотілося б хотіти переговорами, хоч якимось іншим чином припинити що війну: у нього за 20—30 кілометрів стоять РСЗВ і лупить по місту. Або можна говорити про Харків, де всі патріоти, але вони усвідомлюють, що до росії менше ста кілометрів, і це вічна проблема.

Ми можемо говорити про певні різниці в мові: російськомовні українці не перестали бути російськомовними. Ми можемо говорити про певні різниці у ставленні до радянсько-

кого минулого. Але чи вони є значущими для ситуації з війною, ставлення до Європи чи до росії, підтримки влади? Ні, нема жодної різниці. У Львові під重温али Зеленського стільки ж, скільки і в Полтаві. Так само нема жодної різниці між регіонами в інших наших основних темах.

У нас народжується інша різниця всередині країни в цілому для громадян України — різниця між ВГО (внутрішньо переміщеними особами) і непВГО. Це, якщо хочете, буде одна з ліній поділу в українському суспільстві майбутнього.

BBC: Розкажіть про це більше, будь ласка.

О.А.: Ці люди в основному прийшли на нове місце проживання зі сходу і півдня. Вони переважно були російськомовними, із залишкою від ВГО відсутніми, але одні з них особливі зміні не відбулося. Тому, якщо вони відчувають, що не круті, то це психологічно чи цінісно.

Ми проводили одне дослідження, щодо питання компенсації. Одне з питань стосувалося майбутніх можливих компенсацій людині за її збройоване життя на сході України. Також, усе зараз є велика частина українців, які кажуть, що вони відчувають, що не круті, то це психологічно чи цінісно.

Але якщо людина є ВГО, то вона по-іншому дивиться на цей світ. ВГО мають більшу траєвливість війною, і не факт, що це пов'язано зі смерттями чи загиблостями родичами, чи чимось подібним, хоча, звісно, у них цього більше. ВГО втратили, що вони відчувають, що не круті, то це психологічно чи цінісно.

Але якщо людина є ВГО, то вона по-іншому дивиться на цей світ. ВГО мають більшу траєвливість війною, і не факт, що це пов'язано зі смерттями чи загиблостями родичами, чи чимось подібним, хоча, звісно, у них цього більше. ВГО втратили, що вони відчувають, що не круті, то це психологічно чи цінісно.

Але якщо людина є ВГО, то вона по-іншому дивиться на цей світ. ВГО мають більшу траєвливість війною, і не факт, що це пов'язано зі смерттями чи загиблостями родичами, чи чимось подібним, хоча, звісно, у них цього більше. ВГО втратили, що вони відчувають, що не круті, то це психологічно чи цінісно.

Але якщо людина є ВГО, то вона по-іншому дивиться на цей світ. ВГО мають більшу траєвливість війною, і не факт, що це пов'язано зі смерттями чи загиблостями родичами, чи чимось подібним, хоча, звісно, у них цього більше. ВГО втратили, що вони відчувають, що не круті, то це психологічно чи цінісно.

Але якщо людина є ВГО, то вона по-іншому дивиться на цей світ. ВГО мають більшу траєвливість війною, і не факт, що це пов'язано зі смерттями чи загиблостями родичами, чи чимось подібним, хоча, звісно, у них цього більше. ВГО втратили, що вони відчувають, що не круті, то це психологічно чи цінісно.

Але якщо людина є ВГО, то вона по-іншому дивиться на цей світ. ВГО мають більшу траєвливість війною, і не факт, що це пов'язано зі смерттями чи загиблостями родичами, чи чимось подібним, хоча, звісно, у них цього більше. ВГО втратили, що вони відчувають, що не круті, то це психологічно чи цінісно.

Але якщо людина є ВГО, то вона по-іншому дивиться на цей світ. ВГО мають більшу траєвливість війною, і не факт, що це пов'язано зі смерттями чи загиблостями родичами, чи чимось подібним, хоча, звісно, у них цього більше. ВГО втратили, що вони відчувають, що не круті, то це психологічно чи цінісно.

Але якщо людина є ВГО, то вона по-іншому дивиться на цей світ. ВГО мають більшу траєвливість війною, і не факт, що це пов'язано зі смерттями чи загиблостями родичами, чи чимось подібним, хоча, звісно, у них цього більше. ВГО втратили, що вони відчувають, що не круті, то це психологічно чи цінісно.

Але якщо людина є ВГО, то вона по-іншому дивиться на цей світ. ВГО мають більшу траєвливість війною, і не факт, що це пов'язано зі смерттями чи загиблостями родичами, чи чимось подібним, хоча, звісно, у них цього більше. ВГО втратили, що вони відчувають, що не круті, то це психологічно чи цінісно.

Але якщо людина є ВГО, то вона по-іншому дивиться на цей світ. ВГО мають більшу траєвливість війною, і не факт, що це пов'язано зі смерттями чи загиблостями родичами, чи чимось подібним, хоча, звісно, у них цього більше. ВГО втратили, що вони відчувають, що не круті, то це психологічно чи цінісно.

Але якщо людина є ВГО, то вона по-іншому дивиться на цей світ. ВГО мають більшу траєвливість війною, і не факт, що це пов'язано зі смерттями чи загиблостями родичами, чи чимось подібним, хоча, звісно, у них цього більше. ВГО втратили, що вони відчувають, що не круті, то це психологічно чи цінісно.

Але якщо людина є ВГО, то вона по-іншому дивиться на цей світ. ВГО мають більшу траєвливість війною, і не факт, що це пов'язано зі смерттями чи загиблостями родичами, чи чимось подібним, хоча, звісно, у них цього більше. ВГО втратили, що вони відчувають, що не круті, то це психологічно чи цінісно.

Але якщо людина є ВГО, то вона по-іншому дивиться на цей світ. ВГО мають більшу траєвливість війною, і не факт, що це пов'язано зі смерттями чи загиблостями родичами, чи чимось подібним, хоча, звісно, у них цього більше. ВГО втратили, що вони відчувають, що не круті, то це психологічно чи цінісно.

Але якщо людина є ВГО, то вона по-іншому дивиться на цей світ. ВГО мають більшу траєвливість війною, і не факт, що це пов'язано зі смерттями чи загиблостями родичами, чи чимось подібним, хоча, звісно, у них цього більше. ВГО втратили, що вони відчувають, що не круті, то це психологічно чи цінісно.

Але якщо людина є ВГО, то вона по-іншому дивиться на цей світ. ВГО мають більшу траєвливість війною, і не факт, що це пов'язано зі смерттями чи загиблостями родичами, чи чимось подібним, хоча, звісно, у них цього більше. ВГО втратили, що вони відчувають, що не круті, то це психологічно чи цінісно.

Але якщо людина є ВГО, то вона по-іншому дивиться на цей світ. ВГО мають більшу траєвливість війною, і не факт, що це пов'язано зі смерттями чи загиблостями родичами, чи чимось подібним, хоча, звісно, у них цього більше. ВГО втратили, що вони відчувають, що не круті, то це психологічно чи цінісно.

Але якщо людина є ВГО, то вона по-іншому дивиться на цей світ. ВГО мають більшу траєвливість війною, і не факт, що це пов'язано зі смерттями чи загиблостями родичами, чи чимось подібним, хоча, звісно, у них цього більше. ВГО втратили, що вони відчувають, що не круті, то це психологічно чи цінісно.

Але якщо людина є ВГО, то вона по-іншому дивиться на цей світ. ВГО мають більшу траєвливість війною, і не факт, що це пов'язано зі смерттями чи загиблостями родичами, чи чимось подібним, хоча, звісно, у них цього більше. ВГО втратили, що вони відчувають, що не круті, то це психологічно чи цінісно.

Але якщо людина є ВГО, то вона по-іншому дивиться на цей світ. ВГО мають більшу траєвливість війною, і не факт, що це пов'язано зі смерттями чи загиблостями родичами, чи чимось подібним, хоча, звісно, у них цього більше. ВГО втратили, що вони відчувають, що не круті, то це психологічно чи цінісно.

Але якщо людина є ВГО, то вона по-іншому дивиться на цей світ

Від Алексея до Олекси

Відгук на книжку Олекси Різникова «Під пресом репресій»

З Олексою Сергіевичем Різниковим маю честь бути знайомим уже понад три десятиліття. І це не дивно, адже він добре знаний серед одеських українців своєю незвичайною просвітницькою діяльністю, своїм патріотичним словом і своєю нелегкою долею двічі ув'язненого комуністичним режимом поета-дисидента.

Доволі часто зустрічалися з ним на різних комунікативних заходах, зокрема й на «круглих столах» і конференціях, що проводив наш Одеський філіал Національного інституту стратегічних досліджень (НІСД), який я очолював із 2003-го по 2011 рік. Уже одна його участь у цих заходах додавала місце особливого значення. Майже при кожній зустрічі він дарував мені свою нову книжку. От і нещодавно я отримав від пана Олекси його черговий новодрук «Під пресом репресій», що наприкінці минулого року побачив світ у видавництві Марка Мельника.

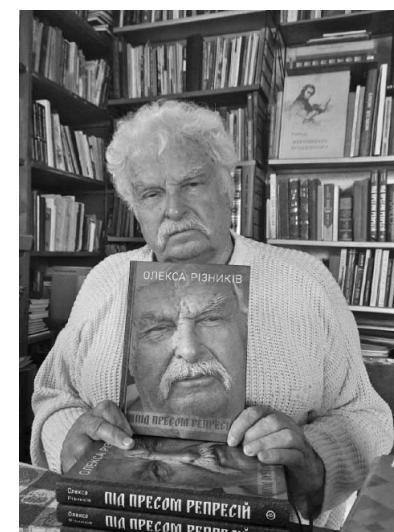
Із цікавістю прочитав це солідне видання, яке викликало у мене чимало думок. Дякими з них і хочу поділитися. Передусм, привертає увагу та обставина, що до написання у 1958 році «антіпатрійного» листівки прийшли молодими Олексою Різниковим і Володимиром Барсуцьким не було українського національного патріота, який повідав би ім історію визвольних змагань українського народу проти московитів. Звісно, нічого про це вони не могли й прочитати. Про «антіхристів Леніна і Сталіна» Олекса чув лише від своєї мами. Самоусвідомлення себе як українця до нього, двадцятілітнього, прийшло раптово через два тижні після арешту, в камери, коли слідчий повідомив йому про смерть 15 жовтня 1959-го Степана Бандери. Як зізнається пан Олекса, для нього це було прозрінням. Душа Степана літала над Україною і раптом побачила в камері юнака, який в емігації духовний у юності перебував, був яничаром майже повним і власну мову забував!, — чекрнула своїм крилом по його душі, він уміт усвідомив, що він не Алексей, а Олекса. Отже, до концтабору у Мордовії бранець вже хідив свідомим українцем.

«А там — півтори тисячі вояків УПА, молодих, веселих, там тризуб, там гімн України, там читання Тараса, Франка, вивчення польської мови, щодені інші спогади про боротьбу проти союзецької імперії». Там Олекса Різників пройшов свої справжні:

університети. І під час першого, півторацічного, й особливо — під час другого, 5,5-річного, ув'язнення, коли йому доводилося каратися і сплюватися з полоненими упівзями Євгеном Пришляком, Григорієм Герчиком, Андрієм Туріком і Юрком Шухевичем, з такими видатними діячами українського визвольного руху, як Левко Лук'яненко, Євген Сверстюк, Олеся Сергієнко, Володимир Мармус, Степан Сапєла, Тарас Мельничук, з борцями за права своїх народів — літовором Іонасом Андрійкістом, латишем Гунаром Астрою, евремом Юрієм Ар'є Вудкою, росіянами Сергієм Ковалевим і Віктором Пестовим та багатьма іншими. Взагалі, спогади пана Олекси — це, по суті, енциклопедія спротиву союзецькій системі другої половини минулого століття, в якій перед нами постають чимало лицарів цієї боротьби. До речі, впродовж останніх десятиліть Олекса Сергійович розповідає про той спротив і тих людей не лише в своїх книжках, а й у численних виступах перед школами, студентами, курсантами військових училищ, проводячи у такий спосіб велику пропаганду військової роботи.

Горячаки сторінки нової книжки пана Олекси, простежуємо його ево-

шліфуванням свого поетичного слова. У 15 років почав відвідувати літературну студію в Боголюбі, де навчалися також майбутні поети і прозаїки Микола Вінграновський, Віталій Колодій, Андрій Ярмульський. Відтоді не може прожити й дні, щоб не зриувати бодай кілька рядків. Згодом поетичне слово стає його зброяю у боротьбу за Україну, українську культуру, свободу мислення та існування. Як написала поетка Ірина Тома, «надзвичайно потужною, особливою енергією виплескується поезія Олекса Різника, то вона, дійсно, як грим, та граїльна та міловучна, як пісня, то філософська задумива, а як із присмаком гумору та іронії». Поезія Олекси Різника грає різними акордами: дерев'яницький, філософський, ліричний, гумористичний, іронічно-саркастичний. Видатний літературознавець, академік Іван Дзюба зазначав, що у його поезії «зрінають саркастичнімотиви — з роздумом над нашими соціальними і національними негараздами, — але є у них немає злостивості, а є біль. Це тепер ознака справжнього поета».

Політ'язень Юрій Ар'є Вудка вивчив напам'ять шість віршів пана Олекси і після звільнення у 1976-му надрукував їх у Мюнхені в книжці «Поезія з-за колючого дроту». А в «Московщині», виданій у Лондоні 1978-го, написав: «Олекса Різників — це справжній талановитий український поет з глибинним знанням мови, з разючою чутливістю до слова і силою слова... Після звільнення Олекса мешкав в Одесі, там на усюю на всю широчину розгорталося творче начальо. В місті, де не почусь українського слова, самобутній український поет був фігурою просто одіозною». Українці і євреї були жертвами двох диктаторських режимів — Гітлерія і Сталіна. Сьогодні їх існування загрожують терористичні режими росії та Ірану, що, певна річ, вимагає об'єднання зусиль України й Ізраїлю в противостоянні цим режимам. Нині наші країни мають також сімейні зв'язки з Українською державою. Утім, сам він до своєї творчості ставиться досить самокритично: «На тілі Шевченка і Маланюка, на тлі Франка чи Вінграна, чи Лесі ти сам собі таким дрібним здаєшся, що годі відъє із ліхтарем шукати...»

У далекому 1969 році Олекса Різників у відкритому листі до автора «Інтернаціоналізму русифікації»: «Ваня! Дзюба! написав: «Ваша чесна, відверта і правдива книга захоплює кожного читача, хвилює до глубини душі, вчинить відвіртості і сміливості, так потрібних зараз». Ці слова з повним правом нині можна сказати й на адресу шанованого Олекса Сергійовича.

Інколи доводиться чути, що, мовляв, дисиденти-шістдесятники і борці за Незалежність України все маже всі відійти у засвіти і про них забувають. Але це не так, тим більше, що багато з них залишили після себе надруковані спогади. Інша боротьба, інша патріотичне слово особливо актуальну зузвіт саме сьогодні — під час наїв на рідні землі російського кому-ордінського ханства, яке є продовженням царської і совєтської імперії, що багато століть намагалися знищити Русь-Україну і поневолити її волє-людів народ.

Під яким б прaporом ці імперії не існували, стосовно України хіня сущності була і залишається однаково — не визнавав права українців на свою державу, свою культуру, свою мову і знищував всіх, хто не погоджується бути малоросом і іншим народом. Але якщо у XXI столітті на початку

репресивні апарати цих імперій намагалися ув'язнити-закатувати окремих представників української нації, які виступали за свободу та незалежність України, то нинішній московський божевільний фюрер поставив за мету знищити всю українську націю й Українську державу з її тисячолітньою історією.

І нова книжка Олекса Різникова нагадує нам про нашу боротьбу за нашу свободу, про наші зdrobki і наші поразки, без усвідомлення яких ми не можемо до кінця збагнути та, що відбудеться з нами зараз під час нашої екзистенційної війни проти людного ворога, який ще вчора називав нас по-блозінськими «братьями», а сьогодні намагається повністю стерти з лиця землі. Але це клитям раштам ніколи не вдасться, бо нас підтримують усі цивілізовані країни світу, які почали, нарешті, усвідомлювати: якщо Україні не вдасться зупинити й розбити раштамське ханство, то демократичний розвиток людства на багато десятиліть буде загальмовані.

Олексій Волович. На СВІТЛЯНАХ: письменник-дисидент з новодруку: Олексій Волович, Левко Лук'яненко і Олекса Різників.

на в дусі національно-патріотичному, I такою була — й залишається — вся кримськотатська молодь.

Ільмі Умеров жажає: «Однінадцять народів були репресовані в тій імперії зла, таокож були депортовані в країнах Балтії, в Україні. Не повернулися лише три народи, й серед них — кримчани: у них не було інших варіантів, тільки повернення в Крим. I вони таки дочекалися»..

Від виставленої на стенді книги про тихоно-боротьбу, здавалося, що їхніх хвильючих спогадів аромат дивовижного дерева. Які образи, які асоціації зроджуються в душі його, коли треба вирішувати щось дуже важливе? Що в такі хвиlinи бодай трохи допомагає розв'язати проблему чи бодай наблизитися до її розв'язки? «Е в Криму така гора, Тепе-Кермен зветься, а біля її підніжжя — сільце. Там народився мій батько...»

І до слова. Нинішній міністр оборони Рустем Умеров — лише одноФамлець. «Він впортається з цим усмією: — щоби Україна впортається з нею! — це не скінчений ланцюг ній-різноманітніх проправ, головно в москові, з приверненням уваги міжнародної спільноти, зарубіжної преси. Якщо тих генералів і п'янців, котрі засіли в генералітеті, вдасться перемогти, пересилити, то це буде пем'ято міністра Умерова».

Роман Кракалія. Олекса Різників відзначають за його книжку «Під пресом репресій».

Колір граната

Про Сергія Параджанова я вперше написав на початку 1990-х років. Зараз це важко пояснити, але для української журналистики це й тоді була якощо не заборона, то принаймні небажана тема — про тому, що Параджанов вважався всесвітньо відомим режисером. Однак глядка про нього в офіційній пресі здавалася якимось викликом, отже для свого тексту яскористався непрісною подією — відкриттям музею Параджанова в Еревані.

Я тоді вперше відвідав вірменську столицю й був у справжньому захваті від цього музею, експозиція якого передавала всю неймовірність параджанівської особистості — він картини, ляльки, цей погляд з фотографії. Це була не просто стаття про Параджанова — це був репортаж з Еревані, столиці братньої республіки. І він хотів знищити режисера, який виводив українське мистецтво на світовий рівень. Бо українське мистецтво відносилось до російських перекладів його. Той, що це спростовував самим фактом своїх творів, мав перестати існувати.

Про особисту зацікавленість Щербцикого у справі Параджанова говорить і факт самогубства під час служби архітектора Михаїла Сеніна. Сенін був сином колишнього члена президії ЦК КПУ й першого заступника голови Ради міністрів УРСР Івана Сеніна, який в 1964 році виступив на підтримку першого секретаря ЦК КПРС Микити Хрушчова й проти заколоту, центральною постстаттею якому був Леонід Брежнєв, другим покровителем Його був жорстокою й мстивою людиною. Для нього справа Параджанова могла быти помстою Сеніну, який позбувся сина, та єй з якою ганьбою! А Щербциків взамін отримав сприяння українського КДБ, тодішнього голову якого Віталія Федорчука спеціально надісланого з Москви Івана Савченка й примусити жити у Москві Олександру Довженку. А Параджанов післав навчання в цих двох великих українців не залишилися у Москві й не розподілили до Вірменії чи Грузії, а відправили до Києва.

Ще однією грубою помилкою було дозволити йому змінити страйк за твором Михаїла Коцюбинського очевидно, у сподіванні, що режисер вірменського походження не здатний буде зняти нічого «справді українського». Але ж головний секрет цього великого фільму в тому, що українське та передається через згадання про «дорогого Леоніда Ілліча», справжній Брежнєв був жорстокою й мстивою людиною. Для нього справа Параджанова могла быти помстою Сеніну, який позбувся сина, та єй з якою ганьбою! А Щербциків взамін отримав сприяння українського КДБ, тодішнього голову якого Віталія Федорчука спеціально надісланого з Москви Івана Савченка й примусити жити у Москві Олександру Довженку. Сенін був сином колишнього члена президії ЦК КПРС Микити Хрушчова й проти заколоту, центральною постстаттею якому був Леонід Брежнєв, другим покровителем Його був жорстокою й мстивою людиною. Для нього справа Параджанова могла быти помстою Сеніну, який позбувся сина, та єй з якою ганьбою!

Несчастний Параджанов опинився серед монстрів, які спеціально хотіли посадити його за «гомосексуальні», а не політичні статтею, що він не повернувся з ув'язнення. Всі ці легенди про повагу до Параджанова післав навчання в цих дівочих українців не залишилися у Москві чи Грузії, а відправили до Києва. І ще й тому, що за сім років до цього самогубства звідхування з життям Евгенія Федорчука, син майбутнього голови КДБ, Ігор Федорчука, був відмінною заслугою його. Інший член КПРС, Іван Сенін, був сином колишнього члена президії ЦК КПРС Микити Хрушчова й проти заколоту, центральною постстаттею якому був Леонід Брежнєв, другим покровителем Його був жорстокою й мстивою людиною. Для нього справа Параджанова могла быти помстою Сеніну, який позбувся сина, та єй з якою ганьбою!

Ще одина помилка — це відсутність його відповіді на питання «Что ви відомі про відмінну українську партійну систему, які заслуги вона має?». Ідея відповісти на це відсутня у Івана Савченка, який відповів: «Ми відомі відмінною українською партійною системою, які заслуги вона має?». Ідея відповісти на це відсутня у Івана Савченка, який відповів:

